

Συλλογή της Νομολογίας

Υπόθεση C-457/17

Heiko Jonny Maniero
κατά
Studienstiftung des deutschen Volkes eV

(αίτηση του Bundesgerichtshof
για την έκδοση προδικαστικής απόφασης)

«Προδικαστική παραπομπή – Ίση μεταχείριση προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής – Οδηγία 2000/43/ΕΚ – Άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ' – Πεδίο εφαρμογής – Έννοια της “εκπαιδύσεως” – Χορήγηση από ιδιωτικό ίδρυμα υποτροφιών με σκοπό την ενθάρρυνση σχεδίων έρευνας ή σπουδών στην αλλοδαπή – Άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β' – Έμμεση διάκριση – Χορήγηση των εν λόγω υποτροφιών εξαρτώμενη από την προηγούμενη επιτυχή συμμετοχή, στη Γερμανία, στην κρατική εξέταση πρώτου επιπέδου για νομικές σπουδές (Erste Juristische Staatsprüfung)»

Περίληψη – Απόφαση του Δικαστηρίου (πρώτο τμήμα)
της 15ης Νοεμβρίου 2018

1. Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Αρχές – Ίση μεταχείριση – Ίση μεταχείριση προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής – Οδηγία 2000/43 – Πεδίο εφαρμογής – Έννοια της “εκπαιδύσεως” – Χορήγηση από ιδιωτικό ίδρυμα υποτροφιών με σκοπό την ενθάρρυνση σχεδίων έρευνας ή σπουδών στην αλλοδαπή – Εμπίπτει – Προϋπόθεση – Αρκούντως στενός σύνδεσμος μεταξύ των χορηγούμενων χρηματικών παροχών και της συμμετοχής σε σχέδια έρευνας ή σε σπουδές που εμπíπτουν επίσης στην ανωτέρω έννοια της “εκπαιδύσεως”

(Οδηγία 2000/43 του Συμβουλίου, άρθρο 3 § 1, στοιχείο ζ')

2. Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Αρχές – Ίση μεταχείριση – Ίση μεταχείριση προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής – Οδηγία 2000/43 – Εθνικό μέτρο που συνεπάγεται έμμεση διάκριση – Περιορισμός σε μειονεκτική θέση – Χορήγηση από ιδιωτικό ίδρυμα υποτροφιών με σκοπό την ενθάρρυνση σχεδίων έρευνας ή σπουδών στην αλλοδαπή μόνον στους υποψηφίους εκείνους, οι οποίοι έχουν επιτύχει, στο εν λόγω κράτος μέλος, σε εξέταση στα νομικά – Δεν συντρέχει η ανωτέρω διάκριση

(Οδηγία 2000/43 του Συμβουλίου, άρθρο 2 § 2, στοιχείο β')

1. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, έχει την έννοια ότι η εκ μέρους ιδιωτικού ιδρύματος χορήγηση υποτροφιών για την επιδότηση σχεδίων έρευνας ή σπουδών στην αλλοδαπή εμπíπτει στον όρο «εκπαίδευση», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, όταν υφίσταται αρκούντως στενός σύνδεσμος μεταξύ των χορηγούμενων χρηματικών παροχών και της συμμετοχής στα εν λόγω σχέδια έρευνας ή σπουδών που εμπíπτουν και αυτά στον όρο «εκπαίδευση». Τούτο συμβαίνει, ιδίως, όταν οι χρηματικές αυτές παροχές συνδέονται

με τη συμμετοχή των δυνητικών υποψηφίων σε ένα τέτοιο σχέδιο έρευνας ή σπουδών, έχουν ως σκοπό την πλήρη ή μερική άρση των ενδεχόμενων οικονομικής φύσεως εμποδίων στη συμμετοχή αυτή και είναι πρόσφορες για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού.

Κατ' αρχάς, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στα σημεία 22 και 23 των προτάσεών της, ως «εκπαίδευση» νοείται, υπό το σύννηθες νόημα του όρου στην καθημερινή γλώσσα, οι πράξεις ή οι διαδικασίες με τις οποίες μεταδίδονται ή αποκτώνται, μεταξύ άλλων, πληροφορίες, γνώσεις, αντιλήψεις, νοοτροπίες, αξίες, δεξιότητες, ικανότητες ή συμπεριφορές.

Όπως επισήμανε όμως, η γενική εισαγγελέας στα σημεία 32 και 34 των προτάσεών της, η τελολογική ερμηνεία του όρου «εκπαίδευση», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2000/43, επιβάλλει, πρώτον, να θεωρηθεί η πρόσβαση στην εκπαίδευση μια από τις ουσιώδεις πτυχές του όρου αυτού, δεδομένου ότι δεν είναι δυνατόν να υπάρξει εκπαίδευση χωρίς δυνατότητα προσβάσεως σε αυτήν και, ως εκ τούτου, εάν επιτρεπόταν η εισαγωγή διακρίσεων κατά το στάδιο προσβάσεως στην εκπαίδευση δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί ο σκοπός της οδηγίας που συνίσταται στην καταπολέμηση των διακρίσεων στον τομέα της εκπαίδευσης.

Δεύτερον, τα έξοδα που συνεπάγεται η συμμετοχή σε ένα σχέδιο έρευνας ή εκπαιδευτικό πρόγραμμα πρέπει να λογίζονται ως συστατικά στοιχεία της προσβάσεως στην εκπαίδευση και, επομένως, εμπίπτοντα στον όρο «εκπαίδευση», στο μέτρο που η πρόσβαση στο εν λόγω σχέδιο ή πρόγραμμα ενδέχεται να εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα των χρηματικών πόρων που χρειάζονται για τη συμμετοχή αυτή.

(βλ. σκέψεις 31, 37, 38, 44, διατακτ. 1)

2. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2000/43 έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ένα εδρεύον σε κράτος μέλος ιδιωτικό ίδρυμα χορηγεί υποτροφίες για την επιδότηση σχεδίων έρευνας ή νομικών σπουδών στην αλλοδαπή μόνον στους υποψηφίους εκείνους οι οποίοι έχουν επιτύχει, στο εν λόγω κράτος μέλος, σε εξέταση στα νομικά, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν συνιστά έμμεση διάκριση λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, κατά την έννοια της ανωτέρω διατάξεως.

Κατά το προμνησθέν άρθρο, έμμεση διάκριση συντρέχει όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική μπορεί να περιαγάγει πρόσωπα συγκεκριμένης φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με άλλα πρόσωπα, εκτός εάν η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική αυτή δικαιολογείται αντικειμενικά από έναν θεμιτό σκοπό, τα δε μέσα επιτεύξεως του σκοπού αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία.

Ο όρος «μειονεκτική θέση», κατά τη διάταξη αυτή, πρέπει να γίνει αντιληπτός υπό την έννοια ότι είναι ιδίως τα πρόσωπα συγκεκριμένης φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής αυτά που περιέχονται σε μειονεκτική θέση λόγω της κρίσιμης διατάξεως, κριτηρίου ή πρακτικής (πρβλ. αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 2015, CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, σκέψη 100, και της 6ης Απριλίου 2017, Jyske Finans, C-668/15, EU:C:2017:278, σκέψη 27).

(βλ. σκέψεις 46, 47, 52, διατακτ. 2)